

บทที่ 2

การแสวงหาผลประโยชน์หรือรายได้จากการค้าประเวณี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การค้าประเวณีเป็นธุรกิจบริการทางเพศที่มีจำนวนเงินเข้ามาเกี่ยวข้องกับอยู่ในระบบเศรษฐกิจนอกกฎหมายเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจพบว่ามีโสเภณีอยู่ราว 150,000 - 200,000 คน แต่ละคนทำงานเดือนละ 25 วัน ได้รับค่าบริการประมาณวันละ 1,000 บาท¹ เมื่อคำนวณเป็นตัวเลขออกมาโดยประมาณการว่ามีจำนวนถึง 45,000 - 60,000 ล้านบาทต่อปีทีเดียว ดังนั้นจึงทำให้มีผู้ต้องการเข้ามาเกี่ยวข้องกับแสวงหาผลประโยชน์หรือรายได้จากการค้าประเวณีอย่างเห็นเป็นสำเป็นต้น ธุรกิจการค้าประเวณีมักสอดพันเชื่อมมือของกฎหมาย และดูเหมือนว่านำมาสู่ความยุ่งยากในการบังคับใช้กฎหมาย ประกอบกับปัญหาโสเภณีเป็นเรื่องที่กระทบถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ทัศนคติ ค่านิยมต่าง ๆ มากมายจนบางครั้งมีผู้กล่าวว่า ควรให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายไปเสียเลย ท่านองว่าเมื่อกิจการเหล่านี้ทำถูกต้องตามกฎหมายแล้วจะสามารถควบคุมปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาได้

การค้าประเวณีเป็นธุรกิจที่ทำกำไรงามและรวดเร็วให้กับผู้ประกอบการ ทำให้พ่อเล้าแมงดาที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งทำเป็นกระบวนการได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว มีผู้ประกอบการรายใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมาอยู่ตลอดเวลา จะเห็นว่าผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้าประเวณีในแต่ละยุคสมัยมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาจะขอกล่าวประวัติความเป็นมาของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีโดยเริ่มตั้งแต่สมัยอดีตจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบันโดยละเอียดดังนี้

¹ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, "ภาพรวมเศรษฐกิจนอกกฎหมายของไทยและข้อเสนอด้านนโยบาย," การประชุมรายงานผลการวิจัย, เศรษฐกิจนอกกฎหมายและนโยบายสาธารณะในประเทศไทย, ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 5.

2.1 ประวัติและความเป็นมาของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

2.1.1 ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในสมัยอดีต

สมัยพุทธกาล เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าโสเภณี หรือการค้าประเวณีนั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณและสมัยพุทธกาล นับได้ว่าโสเภณีนั้นมีมานานเป็นพัน ๆ ปีแล้ว ในสมัยพุทธกาลก็ปรากฏว่ามีหญิงนครโสเภณีหรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “นางคณิกา” อยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จาก “กามนิด” เล่าเรื่องความเป็นมาของกรุงอุชเชนีถวายต่อพุทธเจ้าตอนหนึ่งว่า “๔๗๔ แต่บรรดาสิ่งที่ยื่นชื่อลือช่าในกรุงอุชเชนี ไม่มีอะไรจะวิเศษไปกว่าหมู่ นางคณิกา นางเหล่านี้เป็นหญิงงามประจำเมือง โดยนางเหล่านี้พระราชพาประทานเกียรติยศ ประชาชนก็บูชา จินดาก็ยกย่องสรรเสริญ เป็นบทเพลงเอนนิยอ จึงเป็นการสมควรแล้วที่จะขนานนามว่า มงกุฎดอกไม้หลายสีของกรุงอุชเชนีที่สถิตเหนือฐานศิลา”² ด้วยเหตุนี้ จึงมีคำพูดต่อ ๆ กันมาว่าอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่เก่าแก่ที่สุดในโลก แต่ก็ไม่มีใครยืนยันได้ว่าอาชีพที่เก่าแก่นี้มีมานานเท่าใด แต่ที่แน่ ๆ คือในประเทศอินเดียมีโสเภณีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ส่วนในยุโรปเท่าที่มีหลักฐานพบว่าในสมัยกรีก-โรมันก็มีโสเภณีอยู่แล้ว³

สมัยโบราณ ก่อนนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเป็นอันดับแรกก็คือ ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า เขาถือกันว่าการร่วมประเวณีเป็นการปฏิบัติในทางศาสนา หรืออาจกล่าวได้ว่าการกระทำเช่นนั้นพระเจ้าทรงโปรดปราน เป็นกิจที่ทำเฉพาะคราวหนึ่ง ๆ ในชีวิตของผู้หญิง แต่นักมนุษยวิทยาเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีงามจึงเหมาเอาว่าเป็นกิจกรรมของโสเภณีประเภทหนึ่ง โดยตั้งชื่อว่า โสเภณีทางศาสนา (temple prostitution)⁴ ในสมัยนั้นถือกันว่าพฤติกรรมเหล่านี้มิได้เป็นที่เสียหาย แต่กลับเป็นการทำบุญกุศลเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้า อันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสามารถประทานพร หรือลดบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้แก่มนุษย์ได้ จากบันทึกประวัติ

² เสริมศักดิ์ เทพาคำ, “ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงนครโสเภณีกับสังคมและกฎหมาย,” บทบัณฑิตย เล่ม 20 ตอน 1-4 (2505) : 26.

³ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, “ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์,” เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 178 : 1.

⁴ กุศล ศุจรรยา, ภูมิหลังของคณิกา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ม.ป.ป.), หน้า 6.

ศาสตร์ของเฮโรโดตัส ได้กล่าวถึงนางคณิกาในสมัยนั้นไว้ว่าชาวบาบิโลนมีประเพณีที่นำ อับอายขายหน้ามากที่สุดอย่างหนึ่ง คือสตรีที่เกิดมาในประเทศอย่างน้อยที่สุดครั้งหนึ่งเธอจะ ต้องไปกระทำเทวพลี โดยไปนั่งอยู่ในเทวมณฑลของเทพธิดาวีนัสแล้วรอสมสู่กับชายแปลกหน้า ครั้งหนึ่ง อันเป็นการพลิกายเพื่อร่วมประเวณีกับชายแปลกหน้าให้กับเทพเจ้า ทั้งนี้ถือว่าเป็น หน้าทีที่เดียว สาเหตุที่ทำให้เกิดการปฏิบัติทางศาสนาด้วยวิธีดังกล่าวนี้เข้าใจกันไปหลายทาง เป็นต้นว่า ทางศาสนาถือว่าหญิงยอมไปอาจลิมชายที่เธอร่วมด้วยเป็นคนแรกได้เลย ด้วยเหตุนี้ การที่ยอมรับการสมสู่จากชายต่างถิ่นอันเป็นศาสนกิจนี้จึงเป็นเครื่องตั้งใจให้หญิงนั้นระลึกถึง พระเจ้าอยู่ตลอดไป บางแห่งมีความเชื่อว่าชายอาจได้รับอันตรายจากสิ่งชั่วร้ายที่ติดอยู่กับ พรหมจารีของหญิง ดังนั้น จึงต้องทำลายพรหมจารีเสียก่อนสมรสซึ่งตกเป็นหน้าที่ของพวกพระ และต่อมาหญิงเหล่านั้นก็ได้ดำเนินอาชีพทางโสเภณีไปด้วย โดยมีการรวบรวมเงินทองพอได้มาก เพียงพอจึงเดินทางกลับบ้านแล้วแต่งงาน อังมีเงินทองมากมายเพียงใดก็ยิ่งเป็นที่ปรารถนาของ ชายท้องถิ่นของตนมากขึ้นเพียงนั้น ครั้งแรกสงสัยกันว่า ประเพณีเช่นนี้จะสืบเนื่องมาจากศาสนา เป็นส่วนใหญ่ แต่ระยะเวลาต่อมาข้อเท็จจริงได้พิสูจน์ให้เห็นว่าสาเหตุสำคัญขึ้นอยู่กับความ ต้องการเงินมากกว่า

ครั้นต่อมาสังคมมีความเจริญมากขึ้น การโสเภณีจึงแพร่หลายเพิ่มขึ้นในแบบต่าง ๆ กัน แต่อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะการโสเภณีจะเป็นไปในรูปลักษณะใด เราก็อาจสรุปได้ว่า การโสเภณีใน ยุคโบราณนี้มีวัตถุประสงค์เพียง 2 ประการ⁵ คือ เพื่อการศาสนกิจ กับเพื่อหารายได้

สมัยกลาง⁶ ครั้นถึงสมัยกลาง หลักธรรมของคริสต์ศาสนาแผ่กว้างออกไปทั่ว ภาคพื้นยุโรปและเอเชียน้อย (Asia Minor) ซึ่งทำให้เกิดระบบผิวเดียวเมือเดียว ความคิดเห็น ของคนในท้องถิ่นเห็นว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ความรู้สึกในกามารมณ์ถือว่าเป็น ภูต ผีที่สิงอยู่ประจำตัวทุกคน และทุกคนก็พยายามที่จะขจัดความรู้สึกให้สิ้นไป หรืออย่างน้อยก็กำจัด ให้อยู่ภายในขอบเขตอันสมควร เหล่าคริสต์ศาสนิกชนย่ำให้บรรดาสตรีที่สมรสแล้วประพฤติตน ในแง่ดีงาม นักบุญออกัสตินแห่งเมืองฮิปโปได้แสดงทัศนะว่า "การที่ชายจะมีภรรยาหลายคนยอม

⁵ เฮโรโดตัส เป็นชื่อนักประวัติศาสตร์ชาวกรีก ได้ชื่อว่า "บิดาแห่งประวัติศาสตร์" มี ชีวิตอยู่ราว 484 ปีก่อนคริสตกาล (ประมาณ 2445 ปีมาแล้ว) จาก Encyclopaedia Britannica ฉบับปี 1957 เล่ม 11 : 512.

⁵ เสริมศักดิ์ เทพาคำ, "ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงนครโสเภณีกับสังคมและ กฎหมาย," บทบัญญัติ : 27.

⁶ เรื่องเดียวกัน : 29-30.

ไม่ขัดต่อสภาพแห่งชีวิตสมรส (เพราะว่าสตรีหลายคนอาจตั้งครรภ์ได้โดยชายเดียว แต่หญิงคนเดียวจะตั้งครรภ์โดยชายเกินกว่าหนึ่งคนในขณะเดียวกันมิได้)"

คริสต์ศาสนิกชนทั้งหลายพยายามจำกัดจำนวนหญิงนครโสเภณีให้น้อยลง และแก้ไขปรับสภาพให้เป็นคนดี วัตถุประสงค์ ๑ มีบทบาทร่วมกับอุบาสก อุบาสิกา ในการนี้อย่างเต็มที่ เช่น มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกสอนหญิงนครโสเภณีให้กลับตัวและฝึกอาชีพให้มีการเรียไรเงินจากประชาชนเพื่อจัดตั้งเป็นทุนให้หญิงนครโสเภณี สังฆราชอินโนเซนต์ที่ 3 ถึงกับทรงประกาศว่าชายใดที่แต่งงานกับหญิงนครโสเภณีจะได้บุญ

ในประเทศฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี และสเปน มีหญิงนครโสเภณีในลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หญิงนครโสเภณีถูกบังคับให้เสียภาษีการค้าประเวณีให้แก่รัฐ และในเมืองมอนด์เปลีเย่กับอารียอง ถึงกับเทศบาลจัดการค้าประเวณีผูกขาดเสียเอง หญิงเหล่านี้ต้องแต่งกายผิดแปลกไปจากสตรีทั่วไป

ส่วนในประเทศอังกฤษ สำนักโสเภณีชั้นสูงมักจะตั้งอยู่บริเวณโบโร (ทางใต้) ใกล้สะพานลอนดอนแต่ทางการเอาใจใส่ในเรื่องกามโรคมาก รัฐพยายามออกกฎหมายควบคุมและปราบปรามโรคนี้มิให้รุกรามแพร่หลายออกไป เช่น ห้ามหญิงนครโสเภณีที่เป็นกามโรคมิให้ค้าประเวณี หรือห้ามผู้ชายที่ยังเป็นโรคนี้อยู่มิให้เข้าไปในสำนักค้าประเวณี

สมัยปฏิวัติทางอุตสาหกรรม⁷ ยุคสมัยนี้เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างที่เราเรียกว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ มนุษย์เปลี่ยนจากวิถีชีวิตแห่งความสงบเรียบง่ายมาเป็นชีวิตแห่งความวุ่นวายและเร่งรีบ สิ่งต่าง ๆ ถูกเปลี่ยนจากการใช้มือมาเป็นเครื่องจักรทุกสิ่งทุกอย่าง ขึ้นอยู่กับงานและเงิน มนุษย์มีคุณค่าน้อยลง ประชาชนที่อยู่นอกเมืองกลับหลังไหลเข้ามาในเมืองเพื่อหางานทำ เกิดความแออัดแน่นคั้น มนุษย์จึงหาทางผ่อนคลายเป็นการคบหากับหญิงที่ค้าประเวณี จำนวนหญิงที่ค้าประเวณีมีมากขึ้นจึงกลายเป็นปัญหาของสังคมในเมืองต่าง ๆ โดยทั่วไป

เฮนรี เมย์ฮิว แบ่งหญิงที่ทำการค้าประเวณีในยุคนี้ออกเป็น 3 ประเภท คือ
ประเภทที่ 1 หญิงที่ทำการค้าประเวณีอยู่ภายใต้การบังคับขู่เข็ญของชายแมงดา
ประเภทที่ 2 หญิงที่ทำการค้าประเวณีที่ประกอบอาชีพของตนเองโดยเอกเทศ
ไม่ขึ้นกับใคร

⁷ เรื่องเดียวกัน.

ประเภทที่ 3 หญิงที่ทำการค้าประเวณีที่อยู่ประจำตามสำนัก หรือสถานการค้า
ประเวณีต่าง ๆ

นอกจากนี้หญิงที่ทำการค้าประเวณีประเภทสมัครเล่น ที่มีอาชีพเป็นหลักฐานอยู่แล้ว แต่มีการค้าประเวณีเป็นครั้งคราวเพื่อหาส่วย ระยะเวลาสั้นนี้เกิดการแข่งขันเปิดสถานบริการพักผ่อนในเวลากลางคืน (Night Houses) ขึ้นอย่างแพร่หลายทำให้สังคมเสื่อมโทรมชายหญิงมั่วสุมกันมากขึ้น

ประเทศอังกฤษ ในปีค.ศ. 1869 โยเซฟิน อี. บัทเลอร์ ได้จัดตั้งสหพันธ์นานาชาติแห่งการยกเลิกระบบการจดทะเบียนโสเภณี (The International Abolitionist Federation) และพยายามให้รัฐยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ที่สอดแทรกเข้ายุ่งเกี่ยวกับหญิงที่ทำการค้าประเวณีจนเกินไป ควรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีอยู่ในระเบียบอันดีพอควรเท่านั้น ในที่สุดรัฐก็เห็นด้วย และได้ยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันโรคติดต่อ ค.ศ. 1865 ค.ศ. 1866 และค.ศ. 1869 ซึ่งบัญญัติให้นำมาตรการออกกฎหมายข้อบังคับ และการตรวจตราแก่หญิงที่ทำการค้าประเวณี และรัฐให้ความสนใจไปในทางปราบปรามบุคคลที่ 3 อันได้แก่ พวกเจ้าสำนักการค้าประเวณี ผู้จัดหาหญิงไว้ทำการค้าประเวณี และเหล่าพ่อเล้า แมงดาทั้งหลายมากกว่า โดยออกกฎหมายอาญา (ฉบับแก้ไข) ค.ศ. 1884 และพระราชบัญญัติว่าด้วยคนจรจัด (ฉบับแก้ไข) ค.ศ. 1898 กำหนดโทษบุคคลประเภทดังกล่าวไว้

ประเทศไทย ไม่มีช่วงใดของประวัติศาสตร์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า อาชีพโสเภณีเริ่มมีขึ้นครั้งแรกเมื่อใด แต่ถ้าเราเชื่อกันว่ามีนางนพมาศในสมัยสุโขทัยจริง ก็คงจะต้องเชื่อว่าโสเภณีมีอยู่ในสมัยนั้นแล้ว เพราะในประวัติศาสตร์นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ได้กล่าวถึงบุตรธิดาของหญิงโสเภณี และหญิงที่ชอบสำส่อนกับชายที่เป็นทาสไว้ว่า “.....อันบุตรธิดาของหญิงสองจำพวกนี้ มหาชนมีความรังเกียจนัก มักเรียกว่า คนอนาจาร”⁸

ครั้นมาถึงสมัยอยุธยา “หญิงนครโสเภณี” ก็มีปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวงบทพระอัยการผัวเมีย ซึ่งมีบัญญัติขึ้นในสมัยพระเจ้าอู่ทอง ในปีพ.ศ. 1904 รวมถึงในกฎหมายลักษณะพยานที่มีมาตั้งแต่พ.ศ. 1894 ก่อนกฎหมายตราสามดวงอีกด้วย ซึ่งก็ได้ระบุว่าโสเภณีเป็นหนึ่งในจำพวกคน 24 ประเภทที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้ ส่วนการมีสำนักและจำนวนโสเภณีนั้น มีหลักฐานที่กล่าวถึงชัดเจนในสมัยต่อมา เช่น ลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศสที่เข้ามาใน

⁸ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, “ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์,” : 5.

สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้เล่าไว้ในจดหมายเหตุว่า “.....มีความชอบธรรมที่จะเกณฑ์ให้สตรีที่คนซื้อมานั้นเป็นแพศยาหาเงินได้” หญิงที่มาเป็นโสเภณีนอกจากการซื้อหญิงทั่วไปแล้วยังสามารถซื้อผู้หญิงที่สามีนำมาขายเป็นทาสได้อีกด้วย

สมัยรัตนโกสินทร์ การค้าประเวณีนั้นสืบเนื่องมาจากในสมัยที่ประเทศไทยยังไม่มี การเลิกทาส สภาพของนางทาสจึงมีลักษณะเหมือนกับสังคมประเทศอื่น ๆ ซึ่งเคยมีทาสมาก่อน พวกนางทาสพวกนี้นอกจากจะต้องพลีทุกสิ่งทุกอย่างให้กับผู้เป็นนายแล้วยังจะต้องบำรุงบำเรอ ความสุขให้กับชายอื่นตามที่นายสั่งไว้ ทั้งนี้ อาจจะมีข้อตกลงกันหรือไม่มีข้อตกลงกันก็ได้ ซึ่ง ให้บรรดาผู้ที่มีความฉลาดในการค้าทาสคิดที่จะนำมาค้าประเวณีเพื่อหวังจะได้รายได้งามจากการค้าทาสนั้น จึงได้มีหัวหน้ารวบรวมซื้อหรือไต่หญิงที่เป็นทาสแล้วตั้งสำนักขึ้น และบังคับให้หญิง เหล่านั้นทำการค้าประเวณี จนกระทั่งต่อมาปีพ.ศ. 2448 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีการเลิกทาส หญิงพวกนี้ได้พากันสมัครใจเป็นหญิงโสเภณีต่อไปอีกและมีแพร่หลายมากขึ้น โดยหญิงพวกนี้ได้รับตัวจากเจ้าภาษีแล้วมีหัวหน้ารวบรวมตั้ง สำนักขึ้น⁹ ส่วนจำนวนช่องหรือสำนักนั้น จากหนังสือคำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมก็ บอกว่ามีอยู่ 4 โรง เช่น บริเวณตลาดบ้านจีนใกล้ท่าเรือซึ่งเป็นชุมชนของชาวจีนมากกว่าชาวไทย สำนักโสเภณีเหล่านี้ต้องได้รับอนุญาตและเสียภาษีให้กับหลวงด้วย ธรรมเนียมปฏิบัติเช่นนี้สืบ ต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงต้น ๆ¹⁰ จนกระทั่งมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงเล็ง เห็นว่า โรคต่าง ๆ ได้แพร่ระบาดมากขึ้น การค้าประเวณีเป็นที่น่าอัปยศ จำนวนโสเภณีเพิ่ม มากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีการตราพระราชบัญญัติสัตตจรวโรค ร.ศ.127 ขึ้น เพื่อควบคุมช่องโสเภณี จำนวนโสเภณี กามโรค และบรรดานายโรงโสเภณีหรือผู้ควบคุมดูแลพ่อเล้า แมงดา ที่หากินอยู่ กับการค้าประเวณี นับได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่บัญญัติขึ้นเพื่อ ปราบปรามการค้าประเวณีให้มีระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น

2.1.2 ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในสมัยปัจจุบัน

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ธุรกิจการค้าประเวณีเป็นปัญหาสำคัญของสังคมและ ประเทศชาติ จำนวนโสเภณีเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ โดยเฉพาะที่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในเวลานี้ก็ คือ โสเภณีเด็ก นับวันจำนวนโสเภณีเด็กได้เพิ่มจำนวนขึ้นมาเป็นลำดับ ทำให้หลาย ๆ ฝ่ายที่มี

⁹ เฉลิมพล สัตตภากรณ์, “ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหา บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508), หน้า 7.

¹⁰ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, “ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาพ และข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์,” : 6.

หน้าที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามจำต้องเพิ่มมาตรการ และแก้ไขกฎหมายที่เป็นอยู่ให้มีประสิทธิภาพและบังคับได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาจกล่าวได้ว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนผู้หญิงหรือเด็กขายบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นธุรกิจในชาติและข้ามชาติในทุกวันนี้ สืบเนื่องมาจากการเข้ามาของทหารอเมริกันที่เราเรียกกันว่า "จีไอ" ในช่วงสงครามเวียดนามอันเกิดขึ้นในราวปีพ.ศ.2502 เป็นต้นมา จนถึงราวพ.ศ. 2519 ประเทศไทยเป็นประเทศพันธมิตรของอเมริกาจึงถูกจัดตั้งเป็นฐานทัพ และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของทหารอเมริกันจากการว่างเว้นสนามรบ สถานที่หลาย ๆ แห่งถูกจัดให้เป็นสถานบันเทิง และสถานที่เหล่านี้ได้รับความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน เช่น พัทยา พงษ์ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ พัทยา เป็นต้น ธุรกิจเหล่านี้ได้รับการสนองตอบอย่างเต็มที่ที่มีเงินไหลเข้ามาจำนวนมากศาล กฎหมายบางฉบับต้องออกมารองรับธุรกิจเหล่านี้¹¹ เมื่อความต้องการหญิงขายบริการเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดการส่อลวงโดยใช้เสน่ห์หลอหลอนชักพาหญิงมาขายบริการทางเพศโดยกลุ่มคนที่เป็นพวกหากินอยู่กับหญิงโสเภณี ได้แก่ พ่อเล้า แมงดา เจ้าของช่อง เจ้าของสถานบริการต่าง ๆ ล้วนได้รับผลประโยชน์และรายได้จากการขายบริการทางเพศเป็นจำนวนมากศาล เมื่อสงครามยุติลง ผู้หญิงโสเภณีเหล่านี้มิได้ยุติลงตามสงครามไปด้วย แต่กลับเพิ่มทวีคูณมากขึ้นไปอีก

ต่อจากนั้นมา การค้าประเวณีได้แฝงมาในรูปลักษณะต่าง ๆ ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้าประเวณีใช้วิธีการอันเฉลียวฉลาดโดยมีการเปิดธุรกิจบางธุรกิจบางอย่างที่ถูกกฎหมายทุกประการ แต่เบื้องหลังกิจการดังกล่าวนี้ ถูกแอบแฝงด้วยธุรกิจการค้ากาม ทั้งนี้ผู้ดำเนินกิจการมุ่งหวังเพียงผลประโยชน์และผลกำไรจากการลงทุนเท่านั้น บุคคลเหล่านี้รู้ถึงวิธีการหลีกเลี่ยง การปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหาวิธีอื่นใดทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ผ่อนผันหรือละเลยไม่ปราบปรามไปเลยก็ได้ โดยธุรกิจการค้าประเวณีเหล่านี้แฝงมาในรูปลักษณะต่าง ๆ ดังนี้¹²

1. ในท์คลับ คาบาเร่ บาร์
2. สถานอาบอบนวด
3. โรงน้ำชา
4. ธุรกิจประเภทเสริมความงาม เช่น ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านตัดผม ฯลฯ
5. ธุรกิจบันเทิงประเภทเปลื้องผ้า เปลื้องกาย นักร้อง ฯลฯ

¹¹ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509.

¹² กิตติ เสริมบุตร, "รัฐกับการควบคุมการค้าประเวณี," (วิทยานิพนธ์นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 16, 2516-2517), หน้า 12-13.

6. พนักงานต้อนรับ หรือ เสริฟอาหารตามภัตตาคาร และห้องอาหาร ฯลฯ
 7. โรงแรมซึ่งเปิดกิจการบังหน้า แต่เบื้องหลังเป็นแหล่งการค้าประเวณี
- นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ยังมีธุรกิจประเภทที่แฝงมาในรูปลักษณะอย่างอื่น ๆ อีก ซึ่งยังไม่สามารถจะหามาบรรยายให้ครบถ้วนได้

การค้าประเวณีที่กล่าวมาแล้วเป็นจำพวกที่มีผู้เข้ามาจัดการดูแลและแสวงหาผลประโยชน์โดยตรง แต่ยังมีรูปแบบการค้าประเวณีในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นรูปลักษณะพิเศษ การค้าประเวณีประเภทนี้ได้แก่

-ประเภทหญิงสาวที่เข้าไปเที่ยวเตร็ดเตร่ตามไนท์คลับ บาร์ และคอฟฟี่ช็อป เพื่อหาทางค้าประเวณี

-ประเภทหญิงสาวที่เป็นนักแสดง ซึ่งจะมีพวกมาติดต่อให้ทำการค้าประเวณีกันทางโทรศัพท์ เรียกว่า “นางโทรศัพท์” (call girl) หรือมีการค้าประเวณีกันทางอินเทอร์เน็ต หรือบางทีมีนายหน้าทำหน้าที่เสนอให้

-ประเภทหญิงสาวที่มีมาในรูปเด็กนักเรียน นักศึกษา เนื่องจากขาดปัจจัยการศึกษาเล่าเรียนและแรงบีบบังคับทางเศรษฐกิจสังคมที่ยากจะเลี่ยงได้ จากการสูมตัวอย่าง (สวานดูสิตโพลล์) ได้วิจัยสำรวจเกี่ยวกับกรณีนักศึกษาชายตัวถือเป็นปัญหาใหญ่ที่สะท้อนภาพพจน์สิ่งที่เกิดขึ้นได้ทุกพื้นฐานสังคมการพัฒนา ในอดีตอาชีพนี้จำกัดอยู่แต่เพียงสังคมที่ไว้การศึกษา และการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดเท่านั้น แต่ปัจจุบันสภาพความเป็นจริงเปลี่ยนไปและเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในสังคมทั่วไป พบว่า นักเรียน-นักศึกษาในกรุงเทพฯ และปริมณฑลจำนวน 1,463 คน ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ ประกอบกับวิถีชีวิตของสังคมเกิดการเบียดเบียนรสนิยม โดยอาศัยวัตถุเป็นตัววัดค่า ยอมที่จะขายเรือนร่างโดยประกอบอาชีพค้าประเวณี¹³

-ประเภทหญิงสาวหรือเด็กที่เข้าไปเล่นโบว์ลิ่งหรือเล่นสเก็ต เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าประเวณี

บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในรูปลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมา จะเป็นผู้ที่คอยควบคุมดูแลหรือให้การสนับสนุนการค้าประเวณีให้บรรลุเป้าหมาย เพราะผู้ที่เข้ามาค้าประเวณีนั้น จากการศึกษาพบว่า มีอยู่ 2 รูปแบบคือ รูปแบบที่สมัครใจและไม่สมัครใจ โดยผู้ที่ไม่ยินยอมก็จะถูกข่ม บังคับขู่เข็ญให้ทำการค้าประเวณี ส่วนผู้ที่ยินยอมหรือสมัครใจต้องอยู่ในความควบคุมของพ่อเล้า แมงดาทั้งสิ้น โสเภณีที่หากินอยู่กับสถานบริการจะถูกแบ่งรายได้เป็นอย่างดีที่ไม่เป็นธรรม หญิงสาวที่บริสุทธิ์จะถูกเปิดบริสุทธิ์ ถ้าเป็นแขกคนไทยราคาจะอยู่ประมาณ

¹³ ฐานสัปดาห์วิจารณ์, “เจาะเรียงสถาบันคาวกาม น.ศ. : สังคมเน่าขายตัวเคลื่อนเมือง,” ฉบับที่ 167 (วันที่ 5-11 กรกฎาคม 2540) : 8.

3,000 - 6,000 บาท โดยตัวเธอจะได้รับส่วนแบ่ง 200 - 500 บาท หรืออาจไม่ได้รับเลย แต่ถ้าเป็นแขกต่างชาติ ค่าเปิดบริษัทก็จะเพิ่มสูงขึ้นเป็น 8,000 - 12,000 บาท หลังจากนั้นก็ลดลงมาเรื่อย ๆ ซึ่งหมายถึงค่าตัวก็ลดลงตามไปด้วย¹⁴ การเอาரிชเอาเปรียบของเจ้าของสถานบริการหรือพวกแมงคานัน ทำให้หญิงที่ขายบริการทางเพศต้องประสบกับชะตากรรมที่น่าสงสารมาก และนอกจากนั้นบุคคลที่ได้ชื่อว่าเข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเหล่านี้ยังเป็นที่มาแห่งต้นตอของอาชญากรรม และพยายามทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นปัญหาของสังคมตลอดมา นับได้ว่าบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในสมัยปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลายกฎหมายที่เป็นอยู่มักเอาผิดกับบุคคลเหล่านี้ไม่ค่อยได้

2.2 โครงสร้างของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

เพื่อการศึกษาในบทต่อ ๆ ไป จะได้มีความกระจ่างชัดมากขึ้น ในหัวข้อนี้จึงขอสรุปโครงสร้างของกระบวนการค้าประเวณีไว้ ดังนี้

กระบวนการค้าประเวณีในปัจจุบัน ต้องยอมรับว่ามีรูปแบบหลากหลายที่แตกต่างกันออกไป โดยเริ่มตั้งแต่จัดตั้งเป็นองค์กรเล็ก ๆ หรือแก๊งที่ทำธุรกิจขายบริการทางเพศขนาดเล็กไปจนถึงกิจการขนาดใหญ่หรือองค์กรขนาดใหญ่ จนในที่สุดกลายเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเราอาจแบ่งรูปแบบของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีได้ 2 รูปแบบ¹⁵ ดังนี้

- รูปแบบของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่ค้าประเวณี
- รูปแบบของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

2.2.1 รูปแบบของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่ค้าประเวณี

สถานที่ค้าประเวณีนั้นส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น บาร์ ในที่ลับ ผับ สถานอาบอบนวดหรือคาราโอเกะ โดยสถานที่เหล่านี้จะเปิดกิจการถูกต้องตามกฎหมาย แต่สถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะแฝงด้วยการค้าประเวณีอยู่เบื้องหลัง เพราะการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย คั้งนั้น หญิงหรือชายที่ทำการค้าประเวณีจึงจำเป็นต้องหลบซ่อน หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของกิจการ และเจ้าของกิจการจะได้รับส่วนแบ่งจากการค้าประเวณีรวมถึงบุคคลอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในสถานที่เหล่านี้ อันเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปก็คือ ผู้

¹⁴ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, "ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์," : 51-52.

¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา, ครั้งที่ 10/2538," วันที่ 8 มีนาคม 2538.

ที่คอยควบคุมดูแล คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น ผู้ดำเนินงานในการจัดหาผู้ค้า
 ประเวณีมายังสถานที่นั้นด้วย และประการสุดท้ายยังมีผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ซึ่งใน
 กฎหมายไทยจะมีบทกำหนดความผิดเฉพาะเจ้าของกิจการ ผู้ดำเนินการและผู้ดูแลเท่านั้น¹⁶
 ส่วนผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการจัดหาสถานที่สำหรับการค้าประเวณียังไม่เป็นความ
 ผิดตามกฎหมายใด ๆ แต่ในต่างประเทศ ผู้ที่ให้เช่าอาคารหรือแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียอาจมีความ
 ผิดตามกฎหมาย¹⁷ ฐานเป็นผู้รับรายได้จากการค้าประเวณีได้¹⁸ นับว่าได้ขยายความผิดออก
 ไปอย่างกว้างขวางมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อวิวัฒนาการในการกระทำความผิดได้พัฒนารูปแบบ
 มากขึ้น ความจำเป็นที่กฎหมายจะต้องพัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์ดังกล่าว จึงมีความจำเป็น
 อย่างยิ่ง แต่ในทางความเป็นจริงเกือบจะไม่ได้เป็นเช่นนั้น เคยมีคำพูดที่กล่าวว่า “อาชญากรหรือ
 ผู้กระทำความผิดเหมือนซี่จรวด แต่กฎหมายเหมือนเทียนไข” จากเหตุการณ์ที่เราพบเห็น
 กันอยู่ทุกวันนี้ เราไม่อาจที่จะปฏิเสธคำกล่าวนี้ได้เลย

2.2.2 รูปแบบของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี

รูปแบบของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในรูปแบบที่ 2 นี้ จะมีบุคคล
 ต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นกลุ่ม ตามกลุ่มที่เข้ามาโดยมีวัตถุประสงค์
 ประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป จำแนกออกเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ผู้ชักจูง ยุยง ชักชวน ผู้รับสมัคร
- กลุ่มที่ 2 ผู้ข่มขู่ บังคับ หน่วงเหนี่ยว กักขัง
- กลุ่มที่ 3 ผู้ควบคุม ช่วยเหลือ สนับสนุน
- กลุ่มที่ 4 ผู้จัดหาผู้ซึ่งทำการค้าประเวณีเพื่อผู้อื่น
- กลุ่มที่ 5 ผู้รับประโยชน์หรือหาค่าไถ่จากการค้าประเวณีของผู้อื่น
- กลุ่มที่ 6 ผู้อาศัยอยู่กับรายได้ของผู้ค้าประเวณี
- กลุ่มที่ 7 ผู้ซึ่งสมาคมเป็นอาชญากรกับผู้ค้าประเวณี
- กลุ่มที่ 8 ผู้ที่ช่วยเหลือ หรือผู้ที่ได้รับรายได้จากการค้าประเวณีของผู้อื่น

¹⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 11.

¹⁷ Smith and Hogan, Criminal Law, 3rd edition (London : Butterworth, 1973),
 p. 349.

¹⁸ Sexual Offences Act 1956, section 30.

การได้แบ่งกลุ่มบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้าประเวณีออกมาเป็น 8 กลุ่มนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ คือ พฤติกรรมของผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์หรือรายได้จากการค้าประเวณีนั่นเอง ซึ่งในความเป็นจริงอาจจะมีพฤติกรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่แฝงเร้นอยู่ในกระบวนการเหล่านี้ แต่เท่าที่ได้แยกแยะออกมานับได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน กล่าวได้ว่าครอบคลุมเกือบทั้งหมด และจะเห็นต่อไปอีกว่าพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ บางกลุ่มถูกจัดให้เป็นบุคคลที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด แต่บางกลุ่มกฎหมายยังมิได้บัญญัติคลุมถึงพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นความผิด ทั้ง ๆ ที่เป็นการชั่วร้ายและผิดศีลธรรมที่กฎหมายสมควรลงโทษ การที่ได้แยกกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ออกมาเป็น 8 กลุ่ม ก็เพื่อประโยชน์ในการศึกษาอันจะทำให้เข้าใจถึงรูปแบบของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้าประเวณีให้ดียิ่งขึ้นไปอีก โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลกลุ่มที่ 5, 6, 7 และ 8 ซึ่งเป็นเรื่องของผู้ซึ่งดำรงชีพหรือรับรายได้จากการค้าประเวณีของผู้อื่นที่จะต้องทำความเข้าใจกันต่อไป

2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้าประเวณี

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้าประเวณี หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีนั้นมีกฎหมายหลัก ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการป้องกันแก้ไขและควบคุมการค้าประเวณี ตลอดจนบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีที่ควรนำมาศึกษาอยู่ 4 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
2. พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540
3. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509
4. ประมวลกฎหมายอาญา

2.3.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

การค้าประเวณีเป็นผลทำให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อป้องกันและแก้ไขการค้าประเวณีให้มีน้อยลง หรือห้ามการค้าประเวณีไปเลย แม้แต่องค์การสหประชาชาติได้เรียกร้องผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ เลิกล้มการค้าประเวณี ซึ่งในที่สุดได้วางหลักเกณฑ์หรือนโยบายในการเลิกล้มการค้าประเวณีโดยสิ้นเชิง (abolitionist policy) และนโยบายปราบปรามการค้าประเวณี (prohibition policy) ซึ่งองค์การสหประชาชาติเองได้สนับสนุนแนวนโยบายประการแรกมากกว่า แม้ปรากฏว่ามีแนวนโยบาย

เลิกล้มการค้ำประเวณีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีหญิงโสเภณีลับ ๆ อยู่อีก¹⁹ ในขณะนั้นประเทศไทยเราก็คือเอาแนวนโยบายปรามการค้ำประเวณีเป็นแนวในการเลิกล้มการค้ำประเวณี ในเวลานั้นจึงมีการตราพระราชบัญญัติปรามการค้ำประเวณี พ.ศ. 2503 ขึ้นและยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค ร.ศ.127 โดยมีเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า “กฎหมายว่าด้วยการป้องกันสัจจรโรคเป็นกฎหมายที่ได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2451 มีบทบัญญัติไม่รัดกุม และไม่มิตบทบัญญัติที่จะควบคุมมิให้มีการค้ำประเวณีที่เป็นไปในลักษณะเป็นการเปิดเผยและน่าอับอาย หรือทำให้เป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณะ กับทั้งไม่มีบทบัญญัติปรามการค้ำประเวณี กระทำโดยบุคคลที่เป็นชายซึ่งเป็นที่น่ารังเกียจ จึงเป็นการสมควรที่จะยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันสัจจรโรคนั้นเสีย และมีกฎหมายว่าด้วยการปรามการค้ำประเวณีขึ้นใหม่เพื่อควบคุมมิให้มีการกระทำอันไม่สมควรดังที่ได้กล่าวมานั้น”²⁰ พระราชบัญญัติปรามการค้ำประเวณี พ.ศ. 2503 นี้ใช้มานานกว่า 30 ปี ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้ห้ามเด็ดขาดในการค้ำประเวณี เพียงแต่มิให้มีการค้ำประเวณีโดยเปิดเผย และไม่ให้มีฐานการค้ำประเวณีที่เป็นธุรกิจเท่านั้น แต่ถ้าหากไปค้ำประเวณีในที่ลับ ๆ เป็นเรื่องของส่วนตัว กฎหมายก็มิได้ห้ามไว้ เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของไทยยังไม่ค่อยแน่ใจว่าจะใช้วิธีการอย่างไรดี จะห้ามเด็ดขาดไปเลยหรืออนุญาต แล้วก็เลยออกกลาง ๆ ปัญหาพระราชบัญญัติปรามการค้ำประเวณี พ.ศ. 2503 นั้น หลายฝ่ายเห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะกาลเวลาได้พิสูจน์แล้วว่ากฎหมายฉบับนี้ไร้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาโสเภณี ปริมาณโสเภณีตลอดจนการแพร่ระบาดของเชื้อกามโรค โรคเอดส์ เพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าวิตก²¹ และมีผู้เห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับปี 2503 นั้น ไม่มีความเหมาะสมเพราะมาตรการในส่วนนั้นไปเน้นเกี่ยวกับการลงโทษผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ค้ำประเวณี แม้จะมีมาตรการในการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับค้ำประเวณีขึ้น เช่น เจ้าของกิจการ หรือผู้ชักนำเข้า ผู้ล่อลวง แต่จะเห็นได้ว่า การลงโทษเป็นโทษที่เบามากและที่สำคัญยังไม่มีการแก้ไขปัญหาค้ำประเวณีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องพ่อแม่ของเด็กที่ขายเด็กมาเพื่อค้ำประเวณี หรือแนวคิดในเรื่องโสเภณีเด็ก ตลอดจนแนวความคิดเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ผู้ซื้อประเวณี หรือคนที่ไปเที่ยวโสเภณีนั้นด้วย ด้วยเหตุหลายประการนี้เองจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปรามการค้ำประเวณี พ.ศ. 2539 ขึ้นมาใหม่เพื่อใช้แทนพระราชบัญญัติปรามการค้ำประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นกฎหมายที่หลาย ๆ ฝ่ายเห็นว่า ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา

¹⁹ สุนีย์ มัลลิกะมาส และคณะ, ปัญหาโสเภณี : การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 182.

²⁰ พระราชบัญญัติปรามการค้ำประเวณี พ.ศ. 2503, หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ.

²¹ ประวัติ วีระกุล, “ควรยกเลิกพระราชบัญญัติปรามการค้ำประเวณีหรือไม่,”

เกี่ยวกับการค้าประเวณีได้ ดังที่เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติได้กล่าวไว้คือ "เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ได้ประกาศใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกำหนดโทษไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และโดยที่การค้าประเวณีมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผู้กระทำการค้าประเวณีส่วนมากเป็นผู้ซึ่งด้อยสติปัญญาและการศึกษา สมควรลดโทษผู้กระทำการค้าประเวณี และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็น การให้การอบรมฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดรักษาโรค การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ และในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการปราบปรามการค้าประเวณี และเพื่อคุ้มครองบุคคล โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ อาจถูกสอดส่องหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี สมควรกำหนดโทษซึ่งกระทำชำเราโสเภณีเด็ก ในสถานการณ์การค้าประเวณี บุคคลซึ่งหารายได้จากการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชน และบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการจัดหาผู้อยู่ในความปกครองไปเพื่อการค้าประเวณี กับให้อำนาจศาลที่จะถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็ก เพราะเหตุที่มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อยู่ในความปกครองกระทำการค้าประเวณี นอกจากนี้ ในปัจจุบันปรากฏว่าได้มีการโฆษณาชักชวนหรือแนะนำตัวทางสื่อมวลชน ในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้อง การติดต่อในการค้าประเวณีกันอย่างแพร่หลาย สมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดจึงจำต้องตราพระราชบัญญัตินี้"²² จากการค้นพบเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2503 มีความคิดว่าถ้าควบคุมหรือป้องกันมิให้หญิงค้าประเวณีหรือเข้ามาค้าบริการได้ก็จะลดลงหรือหมดไป ในขณะเดียวกันไม่ได้เน้นตรงที่ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือเข้ามาหาประโยชน์จากหญิงอาจกล่าวได้ว่าข้อบกพร่องมีอยู่ 2 จุดคือเน้นตัวหญิงกับปล่อยปละละเลยตัวเจ้าของช่อง เจ้าของสถานบริการที่ไปชักพาหญิงมา ทั้งแมงดา ตลอดจนพวกแม่เล้าทั้งหลาย ลงโทษเบามาก เวลามีการปราบปรามกันจริง ๆ มีการจับกุมมาจำคุก 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ส่วนมากจะปรับและรอลงอาญา เพราะฉะนั้นเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่เป็นกำไรแล้ว จึงเป็นการคุ้มค่าอย่างมหาศาลที่จะเสี่ยง ด้วยสาเหตุดังกล่าวทั้งหมดที่กล่าวมาจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ขึ้นมาแทน โดยมีสาระสำคัญดังนี้²³

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องดั้งเดิม ได้แก่ บรรดาพวกเจ้าของช่อง แมงดา แม่เล้า ผู้จัดการสถานบริการ และผู้ที่ไปชักพาหญิงมา ในกฎหมายฉบับนี้ได้มีการเพิ่มโทษให้สอดคล้องกับประมวล

²² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539, หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ.

²³ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และ วันชัย รุจนวงศ์, "ทันโลกทันกฎหมายเรื่องโสเภณีใหม่ มีอะไรใหม่," วารสารอัยการ ปีที่ 20 ฉบับที่ 234 (สิงหาคม 2540) : 129-138.

กฎหมายอาญา เช่น ใครเป็นธุระจัดหา ซึ่งแต่เดิมมีโทษเพียง 3 เดือนเพิ่มเป็น 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และถ้ามีการกระทำแก่เด็ก โทษจะเพิ่มเป็น 20 ปี²⁴ ส่วนผู้เป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 15 ปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท และถ้ากระทำแก่เด็กจะมีโทษตั้งแต่ 10 ปี ถึง 20 ปี²⁵ ถ้ามีการหน่วงเหนี่ยวกักขังเพื่อบังคับไปค้าประเวณี มีโทษตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ถึง 20 ปี และถ้ากระทำถึงแก่ความตายจะมีโทษถึงประหารชีวิต²⁶ จะเห็นว่าได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงจากพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503

2. ผู้เที่ยว หรือผู้ซื้อบริการ ถือได้ว่าเป็นหลักการใหม่แทนที่จะมุ่งเน้นไปที่ตัวโสเภณี แต่ถึงอย่างไรกฎหมายฉบับปัจจุบันได้บัญญัติลงโทษผู้เที่ยวโสเภณีเฉพาะโสเภณีเด็ก กล่าวคือ ถ้ามีการเข้าไปเที่ยว หรือใช้บริการจากเด็กอายุกว่า 15 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี ก็จะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 3 ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาท และถ้าเป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 6 ปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท²⁷ ถือได้ว่าเป็นความพยายามของกฎหมายฉบับนี้ที่จะตัดเด็กออกจากวงจรธุรกิจบริการทางเพศ

3. พ่อแม่ที่ส่งลูกหรือขายลูกให้กับผู้ชักพามาเพื่อไปค้าประเวณีกล่าวคือ ถ้ายินยอมปล่อยลูกไปโดยรู้เห็นซึ่งเดิมในประมวลกฎหมายอาญามีอยู่แล้ว แต่มิได้ระบุโดยชัดว่าเป็นกรณีพ่อแม่ เป็นเรื่องของการตีความ ถ้าพ่อแม่ทำอย่างนั้นเข้าองค์ประกอบก็เป็นความผิด นับได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ต้องการแก้ปัญหาอันหนึ่งคือ ปัญหาที่เรียกว่า ค่านิยมที่ลูกจะต้องกตัญญูต่อพ่อแม่แม้ว่าจะต้องถูกเอารัดเอาเปรียบ จึงมีการประกาศหลักการนี้ไว้ในกฎหมายโดยชัดแจ้งว่าการที่พ่อแม่ทำเช่นนี้สังคมไม่สามารถยอมรับได้ ถือว่าเป็นความผิด²⁸ และนอกจากนี้ยังให้อำนาจแก่รัฐที่จะถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาได้อีกด้วย

²⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 9.

²⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 11.

²⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 12.

²⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 8.

²⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 10

บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นบิดามารดา หรือผู้ปกครองของบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี รู้ว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา 9 วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ ต่อผู้อยู่ในความปกครองของตน

4. พระราชบัญญัติฉบับปัจจุบันมีลักษณะที่ว่าการค้าประเวณี ถ้าหากผู้ค้าประเวณีกระทำด้วยตัวเองจะไม่มีผิด แต่กฎหมายห้ามอยู่ 3 ประการ กล่าวคือ

ก. ห้ามไปชักชวนในลักษณะที่เป็นการก่อให้เกิดความรำคาญ ซึ่งกฎหมายใช้คำว่า "ผู้ใดเข้าติดต่อกับชักชวน แนะนำ ติดตาม หรือรับเหมาบุคคลตามถนน หรือสาธารณสถานหรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและน่าอับอาย หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน"²⁹ ถือได้ว่ากรณีนี้เป็นการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม ระบุมความผิดเฉพาะผู้ที่กระทำการค้าประเวณีไปกระทำในลักษณะอูจจาต ก่อความรำคาญหรือความเดือดร้อน ถ้าหากไม่ไปกระทำให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญหรือน่าอับอาย ก็ยังไม่เป็นความผิด

ข. ห้ามการเข้าไปในลักษณะที่เป็นการมั่วสุมในสถานการค้าประเวณี³⁰ กฎหมายเล็งเห็นว่าถ้ามีการมั่วสุมกัน ก็จะก่อผลตามมาคือมีผู้เข้ามาจัดการ ถือเป็นการป้องกันการมั่วสุม แต่ถ้าหากเป็นการกระทำด้วยตนเองก็ไม่ผิด

ค. ห้ามโฆษณา หรือรับโฆษณา ชักชวน แนะนำด้วยเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือกระทำการให้แพร่หลายด้วยวิธีใด ๆ ไปยังสาธารณะ³¹ ทำให้เกิดความรู้สึกอูจจาตตา และเป็นการทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศต้องเสื่อมเสียไป

อย่างไรก็ตาม โทษปรับทั้งสามกรณีได้ลดลงไปจากเดิมอย่างมาก โทษจำคุกในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ได้หายไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้าประเวณี กฎหมายได้เน้นให้มีการลงโทษมากขึ้นตามที่ได้อ้างมาแล้วในตอนต้น

2.3.2 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540

ปัจจุบันการค้าหญิงและเด็กได้ขยายตัวในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะแต่การค้าเด็กหญิงเท่านั้นแต่รวมถึงการค้าเด็กชายด้วย การค้าเด็กดังกล่าวมีลักษณะเป็นขบวนการ วิธีปฏิบัติและขั้นตอนการช่วยเหลือคุ้มครองและดูแลเด็ก ตลอดจนส่วนราชการที่

และมีส่วนรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท".

²⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 5.

³⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 6.

³¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, มาตรา 7.

รับผิดชอบก็มิได้บัญญัติไว้ให้ชัดเจน ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2471 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรงได้ใช้บังคับมาจนถึงขณะนี้เป็นเวลาเกือบ 70 ปีแล้ว ลักษณะการกระทำความผิดกับภาษาที่ใช้ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีการขยายตัวในรูปแบบและวิธีดำเนินการต่าง ๆ มากมาย³²

พระราชบัญญัติการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2471 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กับกรณีความผิดในเรื่องการพาหญิงไปค้าประเวณีในต่างประเทศโดยตรง กฎหมายนี้ได้บัญญัติขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อประเทศไทยยังปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ทั้งนี้ โดยมีสาเหตุปัจจัยภายนอกและภายในสนับสนุน กล่าวคือ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ปรากฏว่ากามโรคได้แพร่ระบาดไปอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ รวมถึงการค้าทาส สตรีและเด็กก็เพิ่มขึ้นด้วย องค์การสันนิบาตซึ่งตั้งขึ้นมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ตั้งเจ้าหน้าที่ขึ้นคณะหนึ่ง ในพ.ศ. 2463 (ค.ศ. 1920) เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวกับเรื่องการค้าทาสหญิงผิวขาว ทั้งนี้ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ การเคลื่อนไหวครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ให้มีการพิจารณาในเรื่องปัญหาการค้าทาสผิวขาว การเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยด้วย กล่าวคือ ในปีพ.ศ. 2464 (ค.ศ.1921) องค์การสันนิบาตชาติได้จัดให้มีการประชุมขึ้นที่เมืองเจนีวา ประเทศไทยได้ส่งพระองค์เจ้าจุฑาธุชที่ดึกษดากรเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุม และภายในปีเดียวกันนี้ประเทศไทยก็ได้ลงนามในข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการค้าทาสผิวขาว ค.ศ. 1904 ในสัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าทาสผิวขาว ค.ศ. 1910 และลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. 1921 ในเวลาต่อมา³³

นับว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อปราบปรามการค้าหญิงและเด็กหญิงที่เกิดขึ้น โดยผู้กระทำผิดเป็นขบวนการส่งหญิงและเด็กหญิงไปขายหรือหลอกลวงไปให้ค้าประเวณียังต่างประเทศ หรือนำเข้ามาเพื่อทำการค้าประเวณีในประเทศไทยโดยเฉพาะ จะเห็นได้จากบทบัญญัติตามมาตรา 4 บัญญัติว่า “ผู้ใดนำหรือให้ผู้อื่นนำหญิง หรือเด็กหญิงเข้ามาในประเทศสยาม เพื่อการรับจ้างให้เขาทำเมถุนกรรมก็ดี พาหรือให้ผู้อื่นพาหญิงหรือเด็กหญิงออก

³² บันทึกวิเคราะห์สรุปเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. โดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) เสนอกรรมการร่างกฎหมายคณะพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

³³ ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, “โสเภณีกับนโยบายกับรัฐบาลไทย พ.ศ.2411-2503,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 38.

ไปจากประเทศสยามเพื่อการรับจ้างให้เขาทำเมณกรรมก็ดี รับหรือจำหน่ายหญิงหรือเด็กหญิง โดยมีขอบด้วยกฎหมายโดยที่คนรู้ยว่ามีผู้นำเข้ามาในประเทศสยามเพื่อการดังกล่าวที่วานั้นก็ดี ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งสองสถาน” เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหัวใจหรือเนื้อหาแห่งความผิดเพียงมาตราเดียว ตามองค์ประกอบความผิดที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายฉบับนี้มีได้กำหนดอายุของเด็กหญิงไว้ ประกอบทั้งปัจจุบันการค้าหญิงและเด็กมีวิธีการที่ซับซ้อนและดำเนินการเป็นกระบวนการ การบัญญัติโทษเพียงผู้นำหรือให้ผู้อื่นนำและผู้พาหรือให้ผู้อื่นพา รวมทั้งผู้รับหรือจำหน่ายเท่านั้นเป็นการไม่เพียงพอเสียแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงมีการบัญญัติกฎหมายและแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้ขึ้นใหม่ ในปีพ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นไปตามเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวคือ “เนื่องจากปัจจุบันได้ปรากฏ การกระทำความผิดโดยการซื้อขาย จำหน่าย ชักพา หรือจัดหาบุคคลไปด้วยวิธีการใด ๆ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อสนองความใคร่แก่ตนเองหรือผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น อันมิชอบ ทั้งนี้ด้วยวิธีการอันเป็นการคุกคามและกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของบุคคลดังกล่าวและการกระทำความผิดดังกล่าวไม่จำกัดเฉพาะการกระทำต่อหญิงและเด็กหญิงเท่านั้น แต่ปรากฏว่ามีการกระทำในลักษณะทำนองเดียวกันต่อเด็กชายด้วย นอกจากนี้ในส่วนของผู้กระทำความผิด ยังมีพฤติการณ์ที่กระทำในรูปของการเตรียมสมคบกันเป็นขบวนการเชื่อมโยงทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคมอีกด้วย โดยที่พระราชบัญญัติว่า ด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง พุทธศักราช 2471 ยังมีขอบเขตที่จำกัดทั้งในแง่ของฐานความผิด และมาตรการที่กำหนดไว้เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด อาทิเช่น มาตรการ เกี่ยวกับการตรวจตรา สอดส่องเพื่อช่วยเหลือ หรือกักตัวหญิงหรือเด็ก เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด หรือมาตรการในการให้ความ ช่วยเหลือสงเคราะห์แก่หญิงหรือเด็กที่ถูกกระทำก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กรณีเป็นการ สมควรปรับปรุงมาตรการในการป้องกันปราบปรามและเพิ่มเติมมาตรการในการเยียวยาช่วย เหลือหญิงและเด็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนบทกำหนดความผิดหลักที่เคยมีแต่เดิมนั้นสมควร นำไปแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา เพื่อความสะดวกในการใช้กฎหมาย จึงจำเป็น ต้องตราพระราชบัญญัตินี้”³⁴

พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 มีสาระสำคัญ และสามารถแยกออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

³⁴ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540, หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ.

1. ขยายฐานความคิดในทางสารบัญญัติให้กว้างขวางมากขึ้นใน 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1.1 ขยายขอบเขตการให้ความคุ้มครองไปถึงเด็กชายที่อายุยังไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติปี พ.ศ. 2471 คุ้มครองเฉพาะเด็กหญิงและมีได้กำหนดอายุของเด็กเอาไว้ แต่ในพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้คุ้มครองถึงเด็กชายด้วย³⁵ สาเหตุเนื่องมาจากในปัจจุบัน ค่านิยมในการร่วมเพศกับเด็กมีมากขึ้น และธุรกิจการแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็ก ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ การพัฒนาทางศีลธรรม และสังคมของเด็ก รวมทั้งความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ก่อนเวลาอันสมควร การเสียชีวิตของแม่จากการคลอดลูก การบาดเจ็บ การหยุดชะงักในขั้นตอนการพัฒนา ความพิการทางร่างกาย และโรคทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงเอช ไอ วี (เอดส์) นอกจากนี้ยังทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะใช้ชีวิตในวัยเยาว์อย่างมีความสุข และหมดโอกาสที่จะดำเนินชีวิตที่สร้างสรรค์สมบูรณ์ และมีเกียรติภูมิ³⁶ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเบี่ยงเบนทางเพศของเด็ก โดยเฉพาะเด็กชาย อันถือได้ว่าเป็นการเรียกร้องจากทั่วโลกที่ให้ทุกประเทศหันมาร่วมมือกันปกป้องเด็กที่กำลังถูกคุกคามทางเพศและถูกล่อลวงจากธุรกิจบริการทางเพศเหล่านี้

1.2 บัญญัติฐานความคิดหลักในการค้าหญิงและเด็ก

- ความผิดฐานค้าหญิงและเด็กที่กระทำภายในและภายนอกราชอาณาจักร (มาตรา 5)
- ความผิดฐานเตรียมเพื่อกระทำความผิดกฎหมายตามมาตรา 5 (มาตรา 6)

ความคิดใหม่นี้มีขอบเขตที่กว้างกว่าเดิมมาก เพราะถือเป็นความผิดโดยไม่คำนึงถึงว่าหญิงหรือเด็กที่ถูกกระทำต่อ่นั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ทั้งเจตนาพิเศษที่จะทำให้เกิดเป็นความผิด ต้องการเพียงประการใดประการหนึ่งใน 3 ประการ ได้แก่ เพื่อการอนาจาร เพื่อให้สนองความใคร่ของผู้อื่น หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งต่างจากความผิดในมาตรา 282 หรือมาตรา 283 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่จะถือว่าเป็นความผิดต่อเมื่อผู้กระทำมีเจตนาพิเศษครบ 2 ประการคือ ต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อการอนาจารและเจตนาพิเศษเพื่อให้สนองความใคร่ของผู้อื่นซ้อนกันอยู่

³⁵ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540, มาตรา 4.

³⁶ รายงานการประชุมสภาโลกว่าด้วยการต่อต้านการแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจบริการทางเพศจากเด็ก ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการ ข้อ 9, ณ กรุงสต็อกโฮม ประเทศสวีเดน ระหว่างวันที่ 27-31 สิงหาคม 2539.

1.3 บัญญัติให้ผู้ที่ตระเตรียมการกระทำความผิดตามมาตรา 5 รับโทษเช่นเดียวกับการพยายามกระทำความผิด (มาตรา 6) เป็นการบัญญัติให้ชัดเจนลงไปโดยไม่ต้องวินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป

1.4 สร้างความผิดฐานใหม่ขึ้นอีกฐานหนึ่ง ได้แก่ ความผิดฐานสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำการอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 7) โดยได้นำแนวคิดมาจากความผิดฐานสมคบ (conspiracy) มาใช้นั่นเอง

2. การพัฒนามาตรการและกลไกพิเศษในการบังคับใช้กฎหมายให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยได้มีการปรับปรุงมาตรการและกลไกพิเศษที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และเพิ่มให้มีมาตรการนำสืบหญิงหรือเด็กผู้เสียหายเป็นพยานต่อศาลไว้ก่อนที่จะมีการจับกุมตัวผู้ต้องหาไว้ด้วย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ให้อำนาจพิเศษแก่เจ้าพนักงานตามกฎหมายนี้ ที่จะตรวจตราหรือกักตัวหญิงและเด็กทั้งปวงซึ่งเข้ามาสู่หรือจะออกไปจากราชอาณาจักร เพื่อประโยชน์แก่การบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 10)

2.2 กำหนดให้มีมาตรการจัดให้หญิงและเด็กอยู่ในความช่วยเหลือคุ้มครองของเจ้าพนักงาน (มาตรา 11)

2.3 คำสั่งใด ๆ ของเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 10 มาตรา 11 ตามที่กล่าวมานั้น บุคคลผู้มีส่วนได้เสียอาจอุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมตำรวจในเขตกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับในเขตจังหวัดอื่น โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้มีคำสั่งนั้น (มาตรา 13)

2.4 ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องนำสืบหญิง หรือเด็กที่ถูกกระทำเป็นพยานต่อศาลโดยเร็ว พนักงานอัยการอาจนำตัวหญิงหรือเด็กนั้นมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลไว้ก่อนก็ได้ แม้ยังมีได้ฟ้องคดีหรือแม้จะยังมีได้ฟ้องคดี หรือยังจะจับตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดยังไม่ได้ก็ตาม (มาตรา 12) และคำพยานที่สืบไว้ล่วงหน้านี้ ถ้าต่อมามีการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยก็ให้ใช้ยืนยันจำเลยนั้นได้ (มาตรา 12 วรรคห้า)

2.3.3 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

ตามที่ได้อีกกล่าวมาแล้วว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หญิงหรือเด็กขายบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้น จนเป็นธุรกิจภายในชาติและข้ามชาตินั้นสืบเนื่องมาจากการเข้ามาของทหารอเมริกัน ในสมัยช่วงสงครามเวียดนามราวพ.ศ. 2502 ถึง พ.ศ. 2519 ทำให้สถานบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับทหารชาวอเมริกันที่ยามว่างจากสงครามมาพักผ่อนหย่อนใจ จนเกิดเป็นแหล่งบันเทิงขึ้นมามากมาย เช่น พัทยา เพชรบุรีตัดใหม่ พัณณ์พงษ์ เป็นต้น และธุรกิจเหล่านี้เองที่หารายได้ให้กับ

ประเทศอย่างมหาดศาล กฎหมายพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ถูกบัญญัติขึ้นมา รองรับธุรกิจที่ทำรายได้มหาศาลนี้ หรืออาจกล่าวได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ออกมาเพื่อรองรับธุรกิจ เจริญรุ่มที่แตกตัวเพื่อเพิ่มเม็ดเงินให้กับประเทศ

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2509 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้คือ “โดยเหตุที่ปัจจุบันได้มีบุคคลประกอบกิจการสถานบริการบาง ประเภท ซึ่งอาจดำเนินการไปในทางกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมของ ประชาชนและจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิงในสถานบริการนั้น ๆ ไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้ เยาวชนเอาเยี่ยงอย่างจนประพฤติชั่วเสื่อมทรามลง เป็นการสมควรที่จะออกกฎหมายควบคุม สถานบริการนั้น ๆ รวมทั้งการแสดงด้วย ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีของชาติต่อไป”³⁷ แต่เนื่องจากสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปจึงได้ มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปีพ.ศ. 2521 และพ.ศ. 2525 และในปัจจุบันนี้ใช้พระราชบัญญัติสถาน บริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2525 โดยมีเหตุผลใน การประกาศใช้ ดังนี้ “โดยพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช บัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 มาตรา 3(4) ได้สร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้ประกอบการ อาชีพสุจริต ทั้งผู้ตั้งสถานบริการและผู้มีอาชีพเป็นนักร้องและนักดนตรี นักแสดงตลก ศิลปิน และมายากล เป็นการจำกัดอาชีพ และไม่ส่งเสริมความสามารถพิเศษของบุคคลทางด้านศิลปะ การดนตรีและการแสดง ซึ่งเป็นการสวนทางกับความต้องการของรัฐบาลที่จะส่งเสริมให้เยาวชน ลดปัญหาอาชญากรรมให้น้อยลงหรือหมดไป และเพื่อให้การแสดงดนตรีกระทำได้สะดวก แต่ ทางการยังสามารถควบคุมได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น”³⁸

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มีดังนี้

1. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 3 ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “สถานบริการ” หมายถึง สถานที่ตั้งเพื่อให้บริการโดยหวังผลประโยชน์ในทางการค้า ดังต่อไปนี้

(1) สถานเต้นรำ รำวง หรือรองเงิง ประเภทที่มีหรือประเภทที่ไม่มีหญิงพาทเนอร์ บริการ

³⁷ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509, หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ.

³⁸ พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2525, หมายเหตุท้ายพระราช

(2) สถานที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีหญิงบำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า หรือโดยมีที่สำหรับพักผ่อนหลับนอน หรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้า

(3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า

(4) สถานที่มีอาหาร สุรา น้ำชาหรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง

เห็นได้ว่ามาตรา 3 นี้ เป็นการสอดหลวมต่อการค้าประเวณีมาก โดยเฉพาะอนุมาตรา 2 และ 3 เนื่องจากมีหญิงเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นช่องทางหรือเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการค้าประเวณีอย่างถูกกฎหมายด้วยลักษณะการให้บริการของหญิงนั่นเอง และจุดนี้เองยังเป็นช่องทางให้ผู้ที่แสวงหารายได้หรือผลประโยชน์จากการค้าประเวณีใช้ช่องว่างของกฎหมายเป็นประโยชน์และขยายธุรกิจทางเพศเพิ่มมากขึ้น

2. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ได้ละเลย และไม่กวดขันการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

มาตรา 7 กฎหมายได้บัญญัติไว้ โดยมีใจความสำคัญคือ

“อาคารหรือสถานที่ ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง

(1) ไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวได้

(2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

(3) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก”

มาตรา 16 กฎหมายได้บัญญัติไว้ โดยมีใจความสำคัญคือ

“ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

(1) รับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า สิบแปดปีบริบูรณ์ เข้าทำงานสถานบริการ

(2) ยอมให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ซึ่งมีได้ทำงานในสถานบริการ เข้าไป

ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

(3) ยอมให้หญิงซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการ โดยไม่มีชายมาด้วย

(4) ยอมให้ผู้ที่มีอาการเมาสุรา จนประพฤดิ์วุ่นวายหรือครองสติไม่ได้ เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

(5) จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าที่มีอาการเมาสุรา จนประพฤดิ์ตัววุ่นวาย จนครองสติไม่ได้

(6) ยอมให้บุคคลดั่งระบุไว้ในมาตรา 3 หรือบุคคลที่ร่วมมาแสดงดนตรี หรือแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง พักอาศัย หลับนอนในสถานบริการ

เห็นได้ว่าปัจจุบันสถานบริการที่ได้จัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ได้มีการละเมิดและฝ่าฝืนต่อมาตรา 7 และมาตรา 16 เป็นอย่างมาก โดยได้มีการจัดตั้งสถานบริการใกล้ชิดกับวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียนหรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สโมสรเยาวชน หรือหอพัก โดยก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวเป็นอย่างสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อและเกิดความเสียหายต่อศีลธรรมอันดีงามของสถาบันดังกล่าว และชื่อเสียงของประเทศชาติ ประกอบกับการบัญญัติข้อกำหนดที่ห้ามไว้ในมาตรา 16 โดยมีการละเมิดและฝ่าฝืนโดยผู้ที่ประกอบการในสถานบริการเช่นเดียวกัน โดยมีสาเหตุเกิดจากการละเลยและไม่กวดขัน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแสวงหาผลประโยชน์ หรือรายได้จากสถานบริการดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอำนาจในการบังคับใช้และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

3. มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิด

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ได้มีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ได้ฝ่าฝืน หรือละเมิดต่อบทบัญญัติในอัตราโทษที่ค่อนข้างต่ำมาก กล่าวคือโทษจำคุกมีระวางโทษสูงสุดไม่เกินหนึ่งปี และโทษปรับมีระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทเท่านั้น ซึ่งส่งผลทำให้สถานบริการที่จัดตั้งโดยชอบด้วยกฎหมายหาช่องทางกระทำการ หรือดำเนินธุรกิจการค้าประเวณีโดยแอบแฝงอยู่ในสถานบริการดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ประกาศใช้มากกว่า 30 ปีแล้ว สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในลักษณะข้อกำหนดต่าง ๆ ของการกระทำความผิดและเพิ่มอัตราโทษให้สูงขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประกอบกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 เป็นกฎหมายที่ขัดแย้งกับกฎหมายอื่นที่มีความประสงค์ในการปราบปรามการค้าประเวณีโดยตรง อาทิเช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 285 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีในประเทศไทยขาดประสิทธิภาพเป็นอย่างสูง³⁹

³⁹ คิริเมซท์ พงษ์ไพจิตร, "การนำหลักสมคบกันกระทำความผิดมาใช้ในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีการแสวงหารายได้และผลประโยชน์จากการค้าประเวณี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 160.

2.3.4 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้เกี่ยวกับการกระทำความผิดในการค้าประเวณีได้บัญญัติไว้ในมาตรา 282 ถึงมาตรา 286 และมาตรา 312 ตรี ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้าประเวณีโดยเฉพาะผู้อยู่เบื้องหลังในการกระทำความผิด เช่น ผู้เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง และเด็ก ตลอดถึงผู้ที่ดำรงชีพอยู่ด้วยรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี (แมงดา) เป็นต้น ซึ่งจะได้พิจารณารายละเอียดแต่ละมาตราต่อไปนี้

มาตรา 282 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

การกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ผู้ใดสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไป ตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

มาตรา 282 นี้ ได้เปลี่ยนแปลงหลักการบางประการ เนื่องจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2530 เดิม ไม่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 ที่แก้ไขใหม่นี้ได้รวมเด็กชายเข้าไว้ด้วย ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับเดิม ตามวรรคสอง เป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบแปดปี แต่ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2540 ได้แก้ไขเป็นไปตามวรรคสามนั้น กระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี เห็นได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาฉบับแก้ไขใหม่ไม่มีคำว่า "เด็กหญิง" แต่ใช้คำว่า "เด็ก" เท่านั้น จึงมีความหมายรวมถึงเด็กผู้ชายด้วย

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2540 ได้แก้ไขให้ครอบคลุมถึงการกระทำต่อหญิงหรือชาย และเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วย ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2530 เป็นการกระทำต่อหญิงหรือเด็กหญิงเท่านั้น ขณะนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

กำหนดให้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับชายแล้ว⁴⁰ โดยเฉพาะอนุสัญญาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ก็ไม่จำกัดเพศ⁴¹ และนโยบายทางกฎหมายอาญาระหว่างประเทศในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศก็มีแนวโน้มที่จะกำหนดให้ไม่ว่ากระทำต่อหญิงหรือชายก็เป็นความผิดด้วย หลักการในประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่ฉบับปัจจุบันเป็นการแก้ไขให้รับกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ไว้ด้วย ส่วนในเรื่องอายุของเด็กนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73 จะใช้คำว่า "เด็ก" สำหรับผู้ซึ่งมีอายุไม่เกินสิบสี่ปี และในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน คำว่า "เด็ก" หมายถึงบุคคลที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์⁴² ดังนั้น เกณฑ์อายุที่จะไปกำหนดการใช้คำว่า "เด็ก" ในประมวลกฎหมายอาญายังไม่ตายตัว เช่น ในประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่ในวรรคสองใช้คำว่า "บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี" และในวรรคสามจึงใช้คำว่า "เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี"

องค์ประกอบความผิดในส่วนการกระทำ คือ เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจาร "เป็นธุระจัดหา" หมายความว่า พาชาย หรือหญิงไปให้บุคคลอื่น เช่น เกลี่ยกล่อม เป็นแม่สื่อ นายหน้า "การตั้งสำนักรวบรวมชายหรือหญิงมาเพื่อให้สนองความใคร่" ก็น่าจะเป็นการจัดหา ส่วนการล่อไปได้แก่การกระทำให้ชายหรือหญิงไปตามวัตถุประสงค์ของผู้กระทำ "ชักพาไป" ได้แก่ นำชายหรือหญิงไปซึ่งล่อไปหรือชักพาไป มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือ เป็นคนแนะนำให้ความคิด นำชายหรือหญิงไปให้บุคคลอื่น ไม่หมายความว่าต้องถึงกับหลอกลวง แต่ไม่ได้หมายถึงชายหรือหญิงไปหาเองโดยมิใช่เป็นการริเริ่ม แนะนำ ชักพาของผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นแต่เพียงช่วยพาไปของชายหรือหญิงเท่านั้น⁴³ ผู้ถูกกระทำตามมาตรานี้คือ ชายหรือหญิง และ เด็กชายหรือเด็กหญิงโดยจะยินยอมหรือไม่ยินยอมก็ไม่สำคัญแต่ประการใดแม้ยินยอมก็เป็นความผิด

องค์ประกอบความผิดในส่วนจิตใจ คือ เจตนาในการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไป ความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุของผู้กระทำตามวรรคสองและวรรคสาม และเจตนาพิเศษทั้งสองประการด้วยกันคือ เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและเพื่อการอนาจารการสนองความใคร่ในที่

⁴⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, มาตรา 30.

⁴¹ The Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and Exploitation of the Prostitution of Other 1950.

⁴² พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534, มาตรา 4.

⁴³ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2531), หน้า 1994-1995.

นี่น่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่กว้าง คือ มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "the passions of another" หมายถึง "การสนองความใคร่"⁴⁴ ซึ่งความใคร่ในที่นี้หมายถึง เพียงให้เกิดความพอใจของชายในทางเพศ ไม่ต้องถึงกับร่วมประเวณีสำเร็จเพียงแต่กอดจูบลูบคลำก็เป็นการสำเร็จความประสงค์ อันเป็นความใคร่ประการหนึ่ง โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขใหม่ได้เปลี่ยนถ้อยคำเดิมจากคำว่า "เพื่อสำเร็จความใคร่" มาเป็น "เพื่อสนองความใคร่" จึงเป็นการชัดเจนในตัวแล้ว

ส่วนคำว่า "เพื่อการอนาจาร" นั้นหมายความว่า เป็นความไม่สมควรในทางเพศ รวมถึงความใคร่หรือการร่วมประเวณี ตลอดจนการกระทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศด้วย ซึ่งจะต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวของบุคคลโดยตรง⁴⁵ เช่น การกอดปล้ำ หรือสัมผัสจับต้องอวัยวะเพศอย่างใดอย่างหนึ่งของชายหรือหญิง เป็นต้น ดังนั้น การพาหญิงไปขายชองโสเภณีก็เป็นความผิดตามมาตรา 283 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1763/2515)

มาตรา 283 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

องค์ประกอบความผิดของมาตรา 283 มีสาระสำคัญดังนี้ คือ

องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 283 ทั้งในส่วนองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน ในส่วนการกระทำความผิดมีหลักเกณฑ์และข้อกำหนดเช่นเดียวกับองค์

⁴⁴ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา, ครั้งที่ 6-6/2537," วันที่ 17 สิงหาคม 2537.

⁴⁵ จิตติ ติงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1, หน้า 1976-1977.

ประกอบความผิดตามมาตรา 282 ทุกประการ เว้นแต่การกระทำความผิดในมาตรา 283 ชายหรือหญิง และเด็กชายหรือเด็กหญิง มิได้มีการแสดงเจตนายินยอมต่อการถูกกระทำความผิดแต่อย่างใด โดยผู้กระทำความผิดได้กระทำการโดยวิธีการที่สำคัญคือ

“ใช้อุบายหลอกลวง” หมายถึง การทำให้ผู้ถูกกระทำเกิดความเข้าใจผิด เช่น หลอกลวงว่าจะพาไปเที่ยว และไปหางานทำที่มีรายได้สูง หรือ

“ขู่เข็ญ” หมายถึง การกระทำโดยข่มขู่จากวาจา หรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ ต่อผู้ถูกกระทำผิด เช่น ขู่เข็ญจะทำร้ายร่างกายหรืออันตรายต่อทรัพย์สิน หรือ

“ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายถึง การกระทำประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคลว่าจะทำโดยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช่ยาทำให้มีเมมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน⁴⁶ หรือ

“ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม” หมายถึง การใช้อิทธิพลในทางที่มีชอบ เช่น ในฐานะเป็นญาติผู้ใหญ่ จึงบังคับให้ชายหรือหญิงไป หรือ

“ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด” หมายถึง การบังคับให้หญิงจำยอมโดยผู้ถูกบังคับไม่สมัครใจ เช่น การปล่อยให้อดอยากจนกว่าจะยอมไป⁴⁷ เป็นต้น

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2540 มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 283 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 283 ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก หรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรก หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ความผิดตามวรรคแรก และวรรคสาม เฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี เป็นความผิดอันยอมความได้

⁴⁶ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 1(6).

⁴⁷ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 286.

ในมาตรา 283 ทวินี้ ได้นำเรื่องเพื่อการอนาจารมาบัญญัติเป็นความผิด ซึ่งถ้อยคำนั้นเลียนแบบมาจากถ้อยคำตามมาตรา 284 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

องค์ประกอบความผิดในส่วนการกระทำ คือ พาบุคคลไป องค์ประกอบความผิดในส่วนจิตใจ คือ เจตนาขรรมตาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 และเจตนาพิเศษเพื่อการอนาจาร ถ้าได้ทำเพื่อการอนาจารแม้ผู้ถูกกระทำยังไม่ถูกทำอนาจารตามที่ประสงค์จะทำก็เป็นความผิดสำเร็จ ความในวรรคสามมีองค์ประกอบความผิดในส่วนของการกระทำคือ ชอนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก หรือวรรคสอง “การชอนเร้น” เกิดหลังจากที่มีการพาไป ซึ่งความผิดเรื่องการพาไปนั้นสำเร็จแล้ว การชอนเร้นนั้นเป็นความผิดต่างหากไม่ได้อาศัยองค์ประกอบความผิดของการพาไปเหมือนกรณีลักทรัพย์หรือรับของโจร ดังนั้นถ้าเพียงมีการรับบุคคลไว้หรือให้สำนักพักพิงไม่เป็นการผิดตามมาตรา 283 นี้ แต่อาจเป็นการสนับสนุนในความผิดฐานใดฐานหนึ่งแล้ว แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏกรณีจะเป็นความผิดถ้ามีการนำบุคคลไปให้แล้วชอนเร้นไว้ เช่นนี้เป็นความผิดแล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง การรับบุคคลไว้ต้องประกอบด้วยการปกปิดไว้ จึงจะเป็นการชอนเร้น เช่น ให้อยู่ในที่ลับ หรือรับบุคคลไว้แล้วไม่บอกให้ผู้ติดตามที่มาถามหาได้ทราบ เป็นต้น

ส่วนการกระทำความผิดตามวรรคแรกและวรรคสาม เป็นความผิดอันยอมความได้ เฉพาะการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี ถ้าหากกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ก็ไม่ควรให้ยอมความได้ เห็นได้ว่ากฎหมายพิจารณาจากอายุของเด็กเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กนั่นเอง

มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลัง ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ผู้ใดชอนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น ความผิดตามมาตรา 283 นี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ข้อความตามมาตรา 283 นี้เป็นไปในทำนองเดียวกันกับมาตรา 283 ทวิ องค์ประกอบในส่วนการกระทำคือ พาหญิงไป ซึ่งต้องทำโดยใช้อุบาย หลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลัง ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่น ส่วนองค์ประกอบความผิดในส่วนจิตใจ คือ เจตนาขรรมตา และเจตนาพิเศษเพื่อการอนาจาร

ข้อสังเกตคือ ความผิดตามมาตรา 284 มีความแตกต่างไปจากมาตรา 282 และ มาตรา 283 เพราะมาตรา 284 เป็นการพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร เพื่อตนเองมิใช่เพื่อผู้อื่น ดังนั้น ความผิดตามมาตรา 284 นี้จึงไม่เป็น International Crime ตามมาตรา 7 (2 ทวิ) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 285 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ หรือผู้อยู่ในความปกครองในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาล ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

องค์ประกอบภายนอก เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือ มาตรา 283 แล้วแต่กรณี

เป็นการกระทำแก่

- ผู้สืบสันดาน หมายถึง บุตร หลาน หลาน ลื้อ ที่ชอบด้วยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ศิษย์อยู่ในความดูแล หมายถึง ครู อาจารย์ ที่มีหน้าที่สอนและให้ความรู้แก่ศิษย์ เช่น ครู อาจารย์ที่สอนเด็กกระทำต่อนักเรียนที่ตนสอนอยู่ตามปกติ ถือได้ว่ากระทำแก่ศิษย์ตามมาตรา 285⁴⁸
- ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ หมายถึง นักโทษ หรือผู้ถูกจับกุมคุมขังที่สถานีตำรวจ

- ผู้อยู่ในความปกครองในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล หมายถึง ผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยกฎหมายบัญญัติโทษสำหรับการกระทำความผิดในมาตรา 285 เพิ่มขึ้นมากกว่าการกระทำความผิดตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 ในจำนวนหนึ่งในสามของความผิดที่ได้บัญญัติไว้

ในภาวะที่สภาพของสังคมเปลี่ยนจากเกษตรมาสู่อุตสาหกรรม ชาวชนบทอพยพเข้ามาทำงานในเมืองมากขึ้น เมื่อมีบุตรก็นำมาฝากผู้เป็นตายายเลี้ยงไว้ บางครั้งตากก็ร่วมประเวณีกับหลานของตน แม้การข่มขืนบุตรหลานจะมีความผิดตามกฎหมายอาญาและถูกเพิ่มโทษหนึ่ง

⁴⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 1189/2531.

ในสามตามมาตรา 285 ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดได้ สาเหตุอาจเป็นเพราะว่าผู้เสียหายไม่กล้าดำเนินคดีกับผู้ปกครองของตนเพราะถึงอย่างไรก็เป็นญาติผู้ใหญ่ที่ยังต้องอยู่ร่วมกันต่อไป⁴⁹

มีข้อสังเกตสำหรับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ต่อไปว่า กฎหมายมาตราดังกล่าวบัญญัติลงโทษเพิ่มขึ้นสำหรับผู้ปกครองกระทำต่อผู้ได้ปกครอง แต่กฎหมายนี้มิได้บัญญัติเพิ่มโทษกับผู้ได้ปกครองที่กระทำต่อผู้ปกครองด้วย เพราะในปัจจุบันนี้ไม่ได้มีแต่ปู่ ตา พ่อ หรือ พี่ชายที่ร่วมประเวณีกับหลาน ลูก หรือน้องสาวของตนเท่านั้น แต่ในสังคมที่เป็นจริง ยังมีแม่ที่อ้างว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศกับลูกชายถึงสองคนเพราะเกรงว่าถ้าลูกชายไปเที่ยวโสเภณีแล้วจะติดเอดส์⁵⁰ ดังนั้นการสร้างสรรคกฎหมายหรือการวิจัยปัญหาทางกฎหมายในประเด็นที่กล่าวมานี้จะทำให้เกิดประโยชน์กับสังคมต่อไป

มาตรา 312 ตริ ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบภายนอก คือ ผู้ได้รับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไป ซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปี หรือยังไม่เกินสิบแปดปี ถ้ากระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ต้องรับโทษหนักขึ้น

องค์ประกอบภายใน คือ เจตนาขมวดา และเจตนาพิเศษโดยทุจริต

ความผิดตามมาตรานี้อยู่ในหมวดความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดตามมาตรานี้ไม่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศโดยตรง แต่เป็นเรื่องของกฎหมายต้องการคุ้มครองเสรีภาพของคนโดยปกติ คนไม่ใช่ทรัพย์สินจึงซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ แต่พฤติการณ์หรือข้อเท็จจริงที่มีการรับคนไว้โดยมีค่าตอบแทน หรือจำหน่ายโดยมีค่าตอบแทนนั้น มีอยู่จริงในสังคม การบัญญัติกฎหมายมาตรานี้จึงเป็นการบัญญัติไว้เพื่อป้องกันและปราบปรามกรณีดังกล่าว

⁴⁹ วิมลศิริ ชานาญเวช, “กฎหมายอาญาคคุ้มครองผู้หญิงและเด็กในคดีเกี่ยวกับ ครอบครัวเพียงไร,” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2540) : 372.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน.

ประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้เกี่ยวกับความผิดในเรื่องการค้าประเวณีที่นับว่าเป็นหัวข้อสำคัญ อันเป็นความผิดฐานดำรงชีพอยู่ด้วยรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 286 เป็นอีกมาตราหนึ่งที่จะนำมาศึกษาโดยละเอียด ซึ่งจะวิเคราะห์ถึงฐานความผิดดังกล่าว ตลอดจนการบังคับใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยจะขอกล่าวต่อไปในบทที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย